

Svet
Evropske unije

Bruselj, 2. julij 2019
(OR. en)

10745/19
ADD 1

LIMITE

ENER 397
WTO 190
FDI 20

DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.:	9305/19 + ADD 1
Zadeva:	Pogajalske smernice za posodobitev Pogodbe o energetske listini – sprejetje

V prilogi vam pošiljamo pogajalske smernice k navedenemu sklepu Sveta iz dok. 10745/19.

POGAJALSKE SMERNICE ZA POSODOBITEV POGODBE O ENERGETSKI LISTINI

V zvezi s postopkom pogajanj:

Unijo ves čas pogajanj zastopa Komisija. V skladu z načeloma lojalnega sodelovanja in enotnega zunanjega zastopanja, kot sta določeni v Pogodbah, Unija in države članice Unije, ki sodelujejo v pogajanjih, ves čas pogajanj v celoti usklajujejo svoja stališča in ustrezno ukrepajo.

Te smernice ne posegajo v delitev pristojnosti med Unijo in državami članicami, določeno v Pogodbah.

Države članice, ki so podpisnice Pogodbe o energetski listini, uveljavljajo svoje glasovalne pravice in izražajo svoje mnenje v skladu s temi smernicami in predhodno dogovorjenimi stališči EU.

V zvezi z vsebino pogajanj:

A. NARAVA IN PODROČJE UPORABE SPORAZUMA

Cilj pogajanj je posodobiti določbe Pogodbe o energetski listini (v nadaljnjem besedilu: PEL), ki so jo podpisnice (vključno z Evropsko unijo in njenimi državami članicami¹) podpisale 17. decembra 1944 v Lizboni, ter doseči sporazum, ki bo določal posodobljeno pogodbo.

Na ministrski konferenci PEL novembra 2018 so se pogodbenice PEL dogovorile o seznamu točk za posodobitev².

¹ Italija je 1. januarja 2016 odstopila od pogodbe.

² https://energycharter.org/fileadmin/DocumentsMedia/CCDECS/2018/CCDEC201818_-_STR_Modernisation_of_the_Energy_Charter_Treaty.pdf

B. PREDLAGANA VSEBINA SPORAZUMA

Splošna načela in cilji

Cilj posodobljene PEL bi moralo biti trajnostno spodbujanje naložb med pogodbenicami PEL v energetske sektorju, in sicer z oblikovanjem skladnega in sodobnega pravno zavezujočega okvira, ki bo zagotavljal pravno varnost in visoko raven zaščite naložb.

S posodobljeno PEL bi bi morali določiti jasna pravila glede številnih vprašanj, povezanih z naložbami. Na ta način bodo lahko pogodbenice PEL okrepile svoje institucionalne zmogljivosti, javne politike in zakonodajne okvire v energetske sektorju.

V posodobljeni PEL bi moralo biti jasno določeno, da lahko EU od udeležencev na trgu iz tretjih držav, ki delujejo na notranjem trgu, zahteva, da spoštujejo veljavno zakonodajo Unije in držav članic, vključno s tisto, ki ureja okolje in varnost.

Posodobljena PEL bi morala odražati cilje glede podnebnih sprememb in prehoda na čisto energijo ter prispevati k uresničitvi ciljev iz Pariškega sporazuma.

Zaščita naložb

V pogajanjih bi bilo treba določbe PEL o zaščiti naložb uskladiti s sodobnimi standardi sporazumov, ki so jih nedavno sklenile EU in njene države članice, ter PEL prilagoditi novim političnim in gospodarskim globalnim spremembam (vključno z energetiko).

Cilj standardov o zaščiti naložb v okviru posodobljene PEL bi morala biti še naprej visoka raven zaščite naložb z določbami, ki zagotavljajo pravno varnost za investitorje in naložbe pogodbenic na trgih drugih pogodbenic.

Posodobljena PEL morala jasno opredeljevati naložbe in investitorje, ki jih zajema. Iz opredelitve investitorja bi bilo treba izrecno izključiti investitorje in podjetja, ki v državi izvora ne opravljajo večjih poslovnih dejavnosti, s čimer bi se jasno določilo, da slamnata podjetja ne morejo predložiti sporov v okviru pogodbe.

V posodobljeni PEL bi bilo treba izrecno potrditi, da imajo pogodbenice pravico sprejeti ukrepe za uresničitev legitimnih ciljev javne politike, kot so varovanje zdravja, varnosti, okolja ali javne morale, socialna zaščita ali varstvo potrošnikov (t. i. pravica do zakonskega urejanja). V skladu reformiranim pristopom EU k zaščiti naložb bi bilo treba jasno določiti, da se določb o zaščiti naložb ne sme razlagati kot zavezo pogodbenic, da ne bodo spreminjale svojih zakonov, tudi če bi lahko takšno spreminjanje negativno vplivalo na pričakovanja ali dobiček investitorjev. Vključevati bi morala določbe o državni pomoči v skladu z obstoječimi sporazumi EU.

Posodobljena PEL bi morala vključevati ustrezne standarde varstva za investitorje in naložbe v skladu z zakonodajo EU in reformiranim pristopom EU k zaščiti naložb, zlasti (neizčrpen seznam):

- obravnavanje po načelu največjih ugodnosti, ki v skladu s PEL zajema tudi nacionalno obravnavo;
- pošteno in nepristransko obravnavanje ter popolno varstvo in varnost („najtrajnejše varstvo in varnost“), ki ju je treba zaradi razlage ustrezno zamejiti;
- razlastitev, ki zajema neposredno in posredno razlastitev in je ustrezno opredeljena, tako da se pojasni narava posredne razlastitve;
- krovna določba: pojasniti je treba področje uporabe krovne določbe, ki vključuje „posebne“ ali „pisne“ zaveze in zajema le kršitve pogodbenih obveznosti, do katerih pride pri izvrševanju vladnih pooblastil;

- prenosi: omogočanje prostih prenosov sredstev v zvezi z naložbo, skupaj z ustreznimi izjemami in zaščitnimi ukrepi za finančne težave ali krize ter
- odrekanje ugodnosti: stran, ki odreka ugodnosti, mora imeti možnost, da sprejme ali ohrani ukrepe, ki so povezani z ohranjanjem mednarodnega miru in varnosti (vključno z varstvom človekovih pravic) in prepovedujejo posle z zadevnim investitorjem ali s tem povezane naložbe.

EU sodeluje pri vprašanjih reševanja sporov, ki so na seznamu točk za posodobitev (neresni zahtevki, preglednost, jamstvo za stroške, vrednotenje škode in financiranje s strani tretjih) v skladu s pristopom EU iz sporazumov o zaščiti naložb ter stališči, ki jih EU zagovarja v delovni skupini UNCITRAL III in v okviru ICSID, s čimer se zagotovi, da bo v posodobljeni PEL upoštevan ta pristop.

EU bi si morala vsekakor prizadevati za to, da bodo večstranske reforme reševanja sporov med investitorjem in državo, ki že potekajo, na primer v okviru delovne skupine UNCITRAL III in ICSID, upoštevane v posodobljeni PEL. To pomeni tudi, da bi si morala prizadevati, da bo prihodnje večstransko sodišče za naložbe pristojno tudi v okviru PEL.

Evropska unija lahko sodeluje v pogajanjih o vseh temah, povezanih s seznamom točk za posodobitev, v skladu s temi pogajalskimi smernicami in pristopom EU k vsem sporazumom o zaščiti naložb. Zagotovi tudi, da bo vsako pravilo ali zaveza, o katerih se dogovori Evropska unija, v skladu s pravnim okvirom EU.

Trajnostni razvoj in družbena odgovornost podjetij

Posodobljena PEL bi morala vključevati določbe o trajnostnem razvoju, vključno glede podnebnih sprememb in prehoda na čisto energijo, v skladu s Pariškim sporazumom in nedavno sklenjenimi sporazumi EU ter stališči EU v tekočih pogajanjih. Prispevati bi morala tudi k uveljavljanju človekovih pravic in mednarodnih delovnih standardov, vključno z določbami o preglednosti in družbeni odgovornosti podjetij/odgovornem poslovnem ravnanju.

Regionalna organizacija za gospodarsko povezovanje

EU ne podpira tega, se da pri posodobitvi PEL spremeni določba o regionalnih organizacijah za gospodarsko povezovanje. Če pa bo v pogajanjih obravnavana tudi določba o regionalnih organizacijah za gospodarsko povezovanje, bi morala EU zagotoviti, da cilj določbe v prenovljeni PEL takšen, da nobene od določb ni mogoče razlagati, kot da od pogodbenice PEL, ki je podpisnica sporazuma o gospodarskem povezovanju (v nadaljnjem besedilu: SGP), zahteva, da drugo pogodbenico PEL, ki ni podpisnica takega SGP, ugodneje obravnava v skladu z določbami SGP, ki veljajo med podpisnicami le-tega.

Predhodne naložbe

EU ne podpira tega, da se v posodobljeno pogodbo vključijo predhodne naložbe, saj bi se morali pri posodobitvi osredotočiti na določbe o zaščiti naložb. Če pa bodo v pogajanjih obravnavane tudi predhodne naložbe, bi morala EU nasprotovati določbam, na podlagi katerih bi določbe o predhodnih naložbah postale predmet reševanja sporov.

Tranzit

Določbe o tranzitu bi bilo treba jasneje opredeliti, da bodo v njih boljše upoštevane zahteve integriranih trgov energije s pravicami dostopa tretjih, kot je to v EU.

V povezavi s plinom bi bilo treba pojasniti, da pojem „tranzit“ iz energetske listine ne nasprotuje načelu odprtega dostopa in neomejene izmenjave plina brez ozemeljskih omejitev, kot velja v EU, saj trgovanje z energijo temelji na virtualnih tokovih in ne na izmenjavi fizičnih molekul. Vsako pravilo ali zaveza, o katerih se dogovori Evropska unija, bi morala biti v skladu s pravnim okvirom EU in njenimi mednarodnimi zavezami, zlasti v povezavi z dostopom tretjih in tarifami za uporabo infrastrukture.

Oprelitev pojma „Listina“

Oprelitev je pomembna za več ključnih določb pogodbe. Leta 2015 je bila zaradi posodobitve prvotne Evropske energetske listine iz leta 1991 sprejeta Mednarodna energetska listina.

Pogodbenice PEL se niso mogle dogovoriti, ali se sklicevanje na Listino v pogodbi lahko razume tudi kot sklicevanje na Mednarodno energetska listino. EU je tako razlago podpirala. Zato bi bilo treba v opredelitev pojma „Listina“ vključiti Mednarodno energetska listino iz leta 2015.

Oprelitev pojma „gospodarska dejavnost v energetiki“

Naložbe, zajete s PEL, morajo biti povezane z „gospodarsko dejavnostjo v energetiki“. Takšna gospodarska dejavnost je povezana z izdelki in materiali, ki pretežno temeljijo na fosilnih gorivih (navedena v Prilogi EM k pogodbi). Oprelitev ne zajema novih naložbenih trendov, zlasti v zvezi z energijo iz obnovljivih virov, orodji za energetska učinkovitost ali digitalizacijo energetskega sektorja, ki je v teku. Zato bi morala posodobljena PEL vključevati opredelitev „gospodarske dejavnosti v energetiki“, ki bo omogočala obravnavanje izzivov in priložnosti za varen in trajnostni prehod na nizkoogljični, bolj digitalni energetska sistem, osredotočen na potrošnike.

Črtanje zastarelih določb

Sekretariat PEL je predlagal, da se postopek posodobitve uporabi za obravnavo vprašanja zastarelih določb PEL. Čeprav to ni prednostna naloga EU, lahko izboljša berljivost PEL, zato bi bilo dobro razmisliti o črtanju zastarelih določb.